

Päivi Peltonen

koulunkäyntiavustajakoulutuksen vastaava lehtori

Lapuan Kristillinen opisto

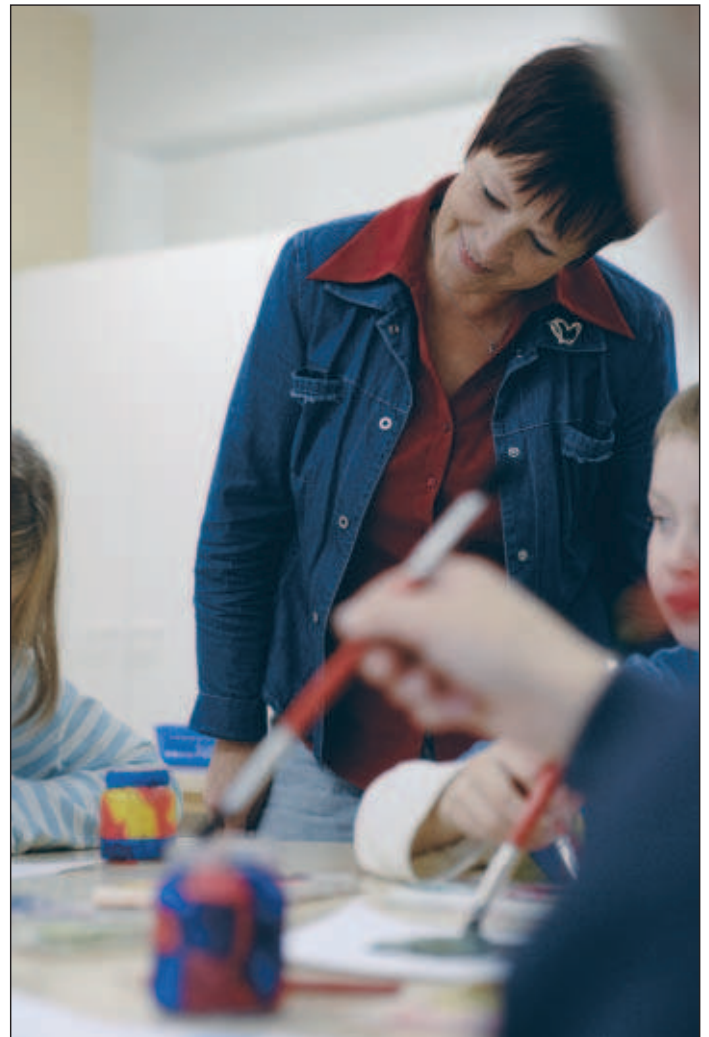
Työssä oppien ja työtä tehden -työelämälähtöisyys koulunkäynti- avustajan koulutuksessa

Lapuan Kristillisessä opistossa aloitti tänä syksynä opintonsa 22 uutta koulunkäyntiavustajaopiskelijaa. Koulunkäyntiavustajalta vaaditaan laajaa tieto-taitoa sekä osaamista erityiskasvatuksen kentältä. Koulutus onkin hyvin tiivis sisällöltään ja tavoitteiltaan vuo-

den aikana suoritettavaksi. Koulutukseen sisältyvät käytännön työjaksot tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden tutustua erityiskasvatuksen kenttään sekä auttavat opiskelijaa myös löytämään itselleen ”omimmalta” tuntuvan erityiskasvatuksen osa-alueen. On

tärkeää löytää se käytännön työn kenttä, jossa tuntee pystyvänsä antamaan asiakkaille parasta ammatillista osaamistaan ja saavansa tuntea työn tekemisen iloa.

Selkeä muutos, mikä on tapahtunut kouluttajaolovuosieni aikana, on jatkuva ammatillisen osaa-

misen päivittäminen vastaamaan työelämän tarpeita ja haasteita. Onko osaamisen muutostarve aina todellinen vai heijastaako se tämän päivän elämisen tahtia ja ”kulutusajattelua” myös ammatillisen osaamisen puolella? Välillä tuntuu, että uusia tieto-taitoja ei ole ehditty kunnolla käyttöönottaa, kun pitää olla kehittämässä joutua.

Tämän päivän kouluttajilla tulee olla riittävä työelämän tuntemus, joka edellyttää entistä suurempaa yhteistyön tekemistä työelämän kanssa – verkostoituminen on välttämättömyys. Opetussuunnitelmien tekeminen oppilaitoksen sisällä ei enää tuota laadukasta opetusta tai pelkkä teoriaopetus ilman työssäoppimisjaksoja ei tuota työelämän kannalta taitavia työntekijöitä.

Parhaimmillaan työssäoppiminen luo pohjaa teoratietojen käytännön soveltamiselle ja antaa aineksia vastavuoroisesti ymmärtää teoriaa – teoria ankkuroituu käytännön työssä oppimiseen. Tämä vaatii opiskelijalta aktiivista työstämistä ja merkityksien luomista sekä niiden näkemistä. Toisinaan opiskelijat näkevät käytännön ja teorian olevan toistensa vastakohtia, vaikka molemmat ovat ammatillisen osaamisen kannalta välttämättömiä. Usein vastakkainasettelu kertoo ehkä enemmän siitä ammatillisen kasvun vaiheesta, jota opiskelija on omalla kohdallaan läpikäymässä. Aikuisopiskelijat, jotka ovat olleet työelämässä useampia vuosia, kokevat suurta tarvetta saada teoratietoa vahvistamaan omaa ammatillisuutta sekä tuomaan uutta työtettä työn tekemiseensä. Kaiken kaikkiaan opiskelijat kokevat työssäoppimisjaksot hyvin tärkeinä ja he ovat saaneet lukuisia hyviä muistoja, jotka kannattavat opiskelussa ja työnteossa eteenpäin. Työssäop-

pimisjaksojen aikana opiskelijan on mahdollista löytää vahvistusta sille, että on oikealla alalla sekä myös päinvastoin. Oli tulos kumpi tahansa, tärkeintä on sen merkitys opiskelijan tulevaisuuden rakentamisen kannalta.

Yhteistyön tekeminen työelämän ja oppilaitoksemme välillä on jatkuvan kehittämistyön ja arvioinnin alainen. Välillä kouluttajana tuntee riittämättömyyden tunteita sen suhteessa, että saisi

luotua sellaiset työssäoppimisen käytänteet, jotka palvelevat työelämää, opiskelijaa sekä kouluttajaa. Oppilaitosta sitoo usein tietyt määräykset, joita olemme velvoitettuja noudattamaan. Aina nämä velvoitteet eivät käytännön työssä toteutettuina tunnu välttämättä mielekkäiltä, eivätkä edes kovin järkeviltäkään. Paperityön määrä on lisääntynyt ja usein työelämää murehduttaa se, miten oman työn ohessa ehtii täyttämään yhtä jos

toistakin ”lippua ja lappua”. Työssäoppimisjakson aikana on tietenkin tärkeintä se, ettei päivittäiset työtehtävät, eivätkä asiakkaat joudu kärsimään ylimääräisistä paperitöistä, mitä työssäoppimisjaksot tutkintotilaisuuksineen mukanaan tuovat.

Opistomme on ollut mukana viime syksystä alkaen yhteishankkeessa: ”Työelämälähtöisyys ja kumppanuudet ammatillisen lisäkoulutuksen laatutyössä”. Tämän hankkeen tavoitteena on ollut kehittää ammatillisen lisäkoulutuksen työelämälähtöisyyttä, syventää oppilaitoksen työelämäkumppanuuksia sekä luoda ammatillisen lisäkoulutuksen työelämäkumppa-

nuuksiin ”laatupakki”. Laatupakin tarkoituksena on luoda pysyviä menetelmiä käytännön työhön sekä kehittää oppilaitoksemme laadunhallintaa ja arviointitoimintaa työelämälähtöisyyden osalta. Hankkeessa mukana olevassa työelämäryhmässämme on mukana kaksi erityisluokanopettajaa, kaksi koulunkäynninohjaajaa, kaksi oppilaitoksen lehtoria sekä koulutussihteeri/hankevastaava. Työelämäryhmän jäsenet ovat innostuneesti olleet yhteistyössä mukana ja koontumiset ovat olleet paitsi paljon hyviä ideoita ja tietoa antavia tilanteita, myös erittäin mukavia ja piristäviä yhdessäolon hetkiä.

Olemme toteuttaneet hankkeen puitteissa työelämälle kyselyn, jossa kartoitimme heidän mielipiteitään ja ajatuksiaan koskien koulunkäyntiavustajien koulutukseen liittyviä työssäoppimisjaksoja sekä tutkintotilaisuuksia. Iloksemme, yhteistyön tekeminen oppilaitoksemme kanssa koettiin hyväksi ja toimivaksi. Palaute- ja arviointikeskustelut koettiin antoisiksi tilanteiksi, joissa työpaikan edustajille tarjoutui mahdollisuus pohtia myös omaa osaamistaan. Työssä-

oppimisjaksot antoivat paitsi opiskelijalle paljon oman ammatillisen kasvun rakennusaineiksi, toivat ne myös työpaikoille mahdollisuuden tuulettaa vanhoja käytänteitä, saada uusia näkökulmia, mielenkiintoisia keskusteluja ja innokkuutta omaan työhön.

Kehittämiskohteiksi työelämä toi esiin arviointiin liittyvät lomakkeet (=paperityö) sekä lisääntyneet arviointivaatimukset. Arviotavia osaamisen kohteita on paljon ja usein ne ovat vaikeaselkoisia. Monissa työpaikoissa on päädytty opiskelijoiden työssäoppimisen ohjauksen kierrättämiseen, jolloin arviointiin liittyvä paperityö ei häiritse omaa työntekoa liikaa. Toisaalta voi olla työntekijöitä, jotka kokevat enemmän omakseen opiskelijoiden työssäoppimisen

ohjauksen ja ovat halukkaita ottamaan enemmänkin vastuuta kyseisestä tehtävästä. Kouluttajan ja erityisesti opiskelijan kannalta mielekkäin lähtökohta työssäoppimiselle on aina se, että ketään ei pakoteta ottamaan opiskelijaa omaan ohjaukseensa. Tunne ”taakkana olemisesta” ei ole opiskelijan oppimiselle eikä yhteistyön tekemiselle hyvä lähtökohta.

Tämä hanke on avannut toimivan kanavan työelämän ja oppilaitoksemme välille sekä antanut mahdollisuuden osoittaa arvostusta toisen tekemää työtä kohtaan. Emme ole toisistamme irrallisia toimijoita, vaan teemme tätä työtä yhdessä taataksemme opiskelijoiden hyvän ammatillisen osaamisen. Tavoitteemme on yhteinen.